Medijska kultura in digitalna pismenost

Strokovni posvet za zaposlene v šolstvu

27. marec 2023, FDV

Predstavitev v okviru projekta ARRS - Medijski repertoarji mladih (2020-2023)

Prof. dr. Tanja Oblak Črnič, asist. Katja Koren Ošljak, izr. prof. dr. Dejan Jontes

Medijski repertoarji kot pristop k proučevanju medijske kulture

- **Integriranost medijskih tehnologij v vsakdanje življenje**
  Pomen premičnih naprav in navzkrižnih medijskih rab
- **Ekonomija pozornosti in prilepljenost na družbene medije**
  Medijske rabe mladostnikov nepoznane, vprašljive in podraziskane
- **Navzkrižnosti rab na presečiščih treh sfer odraščanja**
  Družinski vsakdan
  Šolska in obšolska okolja
  Vrstniška kultura in prosti čas

MEDIJSKI REPERTOARJI MLADIH

Družbene domene navzkrižnih medijskih repertoarjev mladostnikov

1. Medijski repertoarji in digitaliziran družinski vsakdan

Katere medije mladi konzumirajo, zakaj ter v kakšnih okoliščinah in kakšne pomene jim pripisujejo?

2. Vrstniški in edukacijski repertoarji

Kako je vsakdan mladostnikov integriran s socialnimi stiki prek digitalnih naprav?
Kakšne so izkušnje mladih z digitalnimi mediji v šolskih okoljih?

Izvedbeni premisleki:

Pristop “sledi mladostniku”

Prakse, percepcije in izkušnje mladih

Omejitev na šolajočo se populacijo mladih: oš in sš

Raznolikost po regijah, krajih in šolskih programih

Omejitve oz. izzivi

Dostop do mladostnikov in rekrutacija učencev

Etika v raziskovanju

Način in stil spraševanja mladih

Specifika raziskave

2021 terensko raziskovanje v času pandemije

2022 anketno raziskovanje med pandemijo in tik po njej

Fokusne skupine z osnovnošolci in dijaki
Marec - junij 2021

27 skupinskih intervjujev, 67 učencev

7 osnovnih šol in 8 srednjih šol

Kombinacija kvalitativnih metod

Fokusne skupine

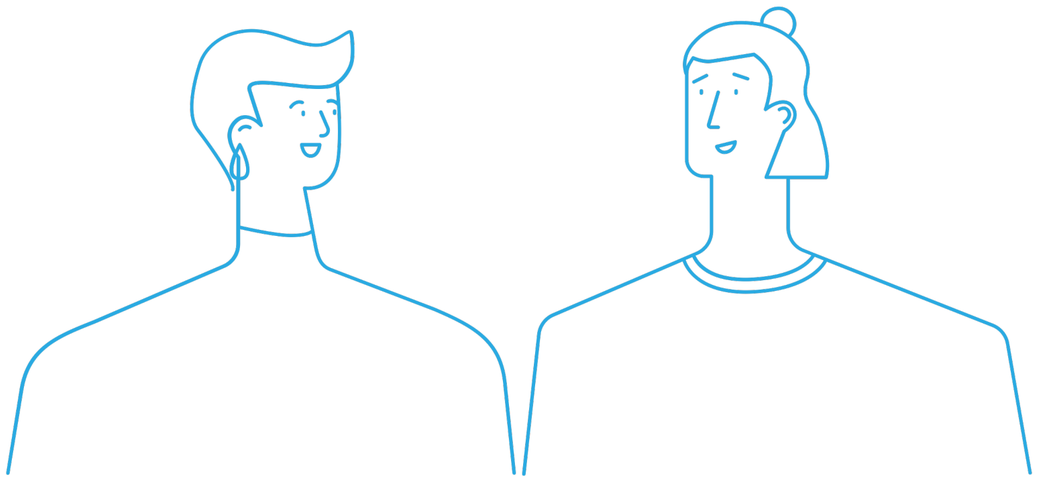
Kaj počnejo z mediji, v katerih kontekstih, v kakšnih okoliščinah oziroma pogojih in s kom?

Mapiranje medijskih omrežij

Osebne medijske preference, kaj jim je pomembno za različne oblike aktivnosti?

Spletna anketa

Socio-demografska ozadja, kdo so, koliko so stari, od kod prihajajo, v kakšni družini odraščajo, materialne dobrine?

Sklopi vprašanj za fokusne skupine

- Tehno-kultura v družinah
- Priljubljeni mediji in rabe tehnologij
- Norme in regulacije rab v družinah
- Spretnosti in percepcija tehno-veščin
- Izkušnje s tehnologijo med vrstniki
- Dostop, regulacija in rabe tehnologij v šolah

Telefon in družbena omrežja v vsakdanu učencev

Na Viberju se pogovarjam s sošolci preko grupe, pa kdaj, um, osebno z drugimi. Na Snapchatu se pogovarjam sam s prijatli. Redko, da bi mel kakšne osebe, k jih ne poznam v živo, sam tiste, ko si jih poznal, pol pa smo se na Snapchatu začeli pogovarjat.

12-letni osnovnošolec

Zjutraj mi budilka zvoni, pol pregledam Snapchat, pa malo še Instagram, pol pa v bistvu sam hitro pogledam kdaj imam avtobus. Pol pa tudi 24ur pogledavam, med kakšnim odmorom. Pol pa v bistvu, ko pridem domov, sem tudi tako .. malo Tiktok, Instagram, Snapchat. Pol pa tko, glede teh revij, pa to – pogledam, če kaj rabimo, drugače bolj ne. Televizije pa tudi bolj ne gledam.

16-letna dijakinja

O učenju na daljavo med pandemijo

Meni je mogoče bilo všeč, da sem si lahko sama organizirala čas. Sem pa pogrešala ta človeški stik. Skoz si zaprt v svoji sobi in imaš samo te kvadratke, ki jih gledaš na računalniku … To mi ni bilo fajn.

18-letna dijakinja

Ja, v bistvu naš razred ma eno skupino in pač se z … Velikokrat domače naloge, ko ne znamo rešitev, vprašamo in pol pošljejo. In na primer Powerpointe, ko delamo delamo v svoje al pa v neki skupinci majhni. Pač, mamo tut skupino, mi, tisti, ko delamo in pač, pač se vsi pogovarjamo na eno temo in pol dobimo ta prav rezultat.

15-letna osnovnošolka

MEDIJSKI REPERTOARJI MLADIH

Branje v polimedijskem okolju

Platformna družbenost in vidnost

Ne vem, jaz zjutraj ta prva stvar, ki jo naredim je, da pogledam na Snapchat – tako da to je prva stvar, ki jo jaz vidim. Potem pa pač po navadi Instagram pa poscrollam po Facebooku, pol pa pač se začne ne vem, tudi mogoče, če za šolo rabimo kakšne članke al pa kaj, zdaj ko smo doma prek Zooma, grem tako čez kakšne članke al pa ne vem kakšne bolj take stvari, ki jih po navadi ne bi. Drugače pa jaz dosti delam v tem PR-ju, zato se večina časa bolj osredotočam na Facebook, ker to delam. Tako da sem večino dneva na Facebooku, mogoče poscrollam tudi po Instagramu za mojo pavzo, drugače pa sem večino časa na Facebooku, to je basically to. Drugače zvečer tudi berem knjigo. Televizije glih ne gledam. Mogoče samo tako, če grem zvečer s starši – če pridem glih v dnevno sobo, pa glih oni gledajo TV, pa mogoče pogledam kaj gledajo. To je vse. Drugače pa vse bolj preko teh internetnih, mislim socialnih omrežjih.

15-letna dijakinja

Možnosti odklopa in digitalne prekinitve

Mislim ... Prva stvar, ki mi pade na pamet je Snapchat, k res, večina mojih prijateljev ga imajo ... Večino časa so na njem ... Ampak se mi zdi, da tut, če ga ne bi mela ... Bi lahk preživela ... Um ... Mislim, tut brez celega telefona, čeprav velik se zanašam na njega, um ... Pomoje bi mi blo v redu tut, če ga ne bi mela. Enkrat sem probala bit čim manj na telefonu, tak en mesec ... In ... Res sem bla, mogoč pet minut na dan na telefonu, sam tok, da sem vidla najbolj nujne stvari, k so me rabli ... Mislim, tut, če ne bi mela Snapchata, bi uspela preživet. Mislim, da tut Roxy lahk pove, da je zdej čist normalno živela brez Snapchata.

15-letna dijakinja

Spremenjen status branja

- Branje knjig me glih tut ne veseli, velik … **mam pa enga sošolca, k zlo rad bere**. ----- 15-letni dijak
- Js ful sovražim knjige, to res … nikoli jih nisem marala brat in še vedno jih ne … preveč mi je enostavno, **tut k jih berem, si nč ne zapomnim in mi je v bistvu sploh brez veze, da berem**, če mormo kakšno domače branje narest, se morm res potrudit pa še to pol pozabim in je res grozn … ----- 13-letna osnovnošolka
- Js pa zdej ful ne berem, vem sam to, da sm v drugem al v pač tko, ko sm bla mlajša, sem js tko ful brala, tut ko smo v šoli dobil une gosence al pa hiško in vsakič, ko si bral, ti je en podpisal, da si bral pa pač in pol si, ko si mel celo uno hiško, gosenco al pa karkoli podpisano, si dubu novo in sm tko skos ful brala, čeprav po navadi sem jih glih pred koncem zgubila, ammm … ampak ja … in sm takrat ful rada brala in sm tut ful lepo brala in **zdej sm ful obupala nad branjem, pač ne da se mi brat pa nimamo nobene zanimive knjige**, mamo pouhn knjig, sam večina je takih za prvi razred, Sneguljčica pa te pravljice al so pa uni romani, k majo petsto strani … in me ful ne zanimajo in ful ne znam brat … ----- 14-letna dijakinja
- Mislm, zdaj, če bi se odločla prav, da bi začela brat, potem bi, ampak branje mi ni glih tolk všeč, da bi se zdaj vsedla za mizo, na postlo, pa bi začela brat eno knjigo. ----- 15-letna osnovnošolka

Spremenjene prakse branja

Na Youtubu vem, da, um, pač, jaz, pač, rada berem, tak da, vem da ena angleška al pa ameriška, ko dela tak, pač, starejša od mene, ampak še vedno najstnica al kak bi rekla ... In dela vsebine, povezane s knjigami, in potem posname videe ... In priporoča knjige oziroma, pač, kaj je ona prebrala, kaj se dogaja, in potem nekak, če ji je ta knjiga všeč …

14-letna osnovnošolka

Jaz zelo rada berem. Ampak ne berem toliko, kolikor bi rada. Ker vem, da ko bom začela knjigo brat, jo bom hotela v enem kosu prebrat. Če začnem brat med tednom, nimam dovolj samokontrole, da bi se učila. In pol v bistvu bolj malo berem, čeprav bi rada. **Berem večinoma na telefonu kakšne pdf verzije knjig, ker jih je lažje dobit. Ali pa si od brata sposodim kindle zadevico.** Drugače pa, če mi sošolka posodi, ker ima skorajda svojo knjižnico in ima eno goro knjig.

16-letna dijakinja

Branje kot užitek in pobeg

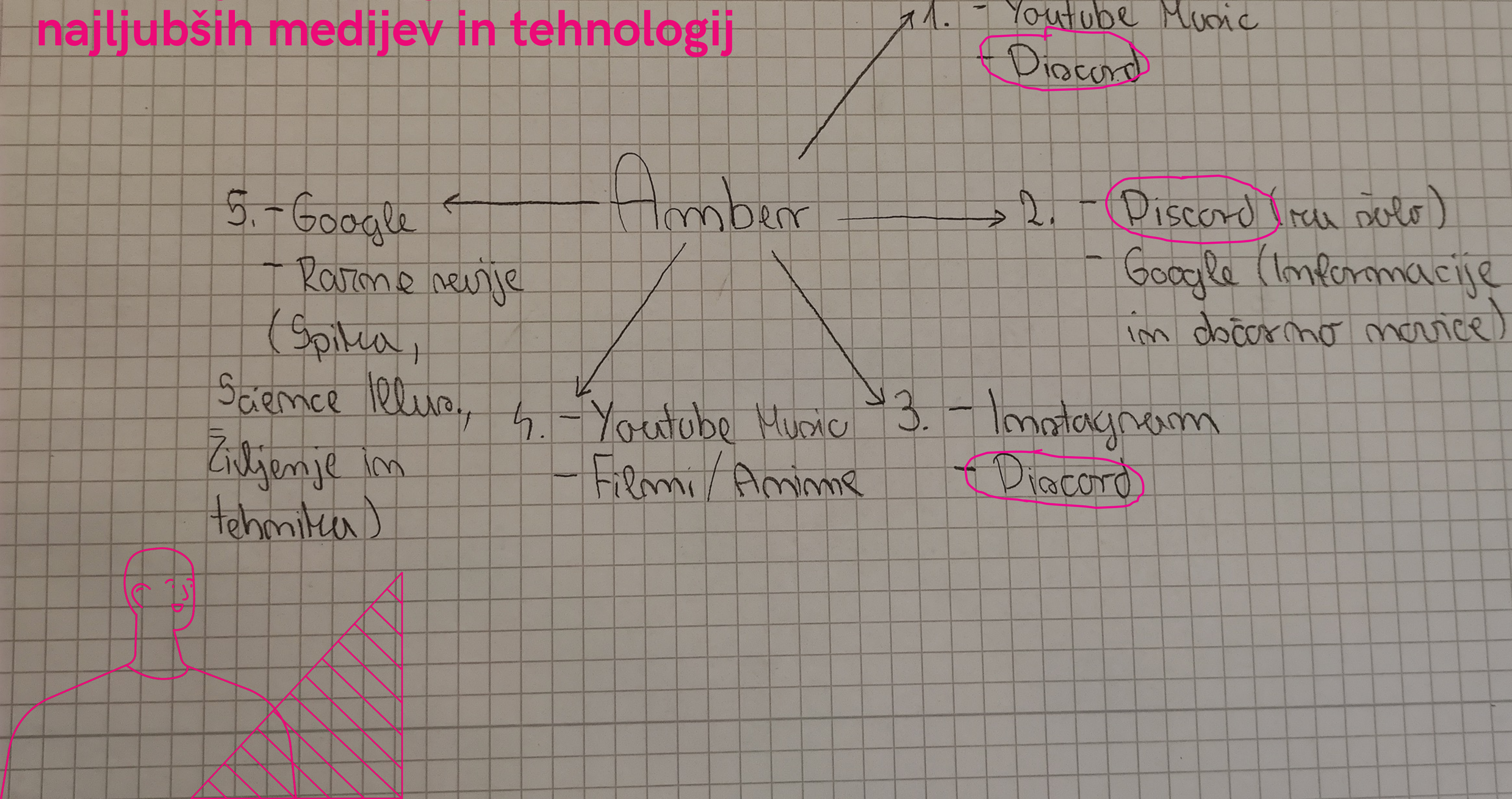
Meni se pa zdi, da jaz kr veliko berem, ker sem recimo skozi v knjižnici nekaj. In skozi imam zamudnino preveliko. Glede zvrsti bi pa rekla, da največ romantične komedije, pa romane bolj pa to. Nekaj za sprostitev.

18-letna gimnazijka

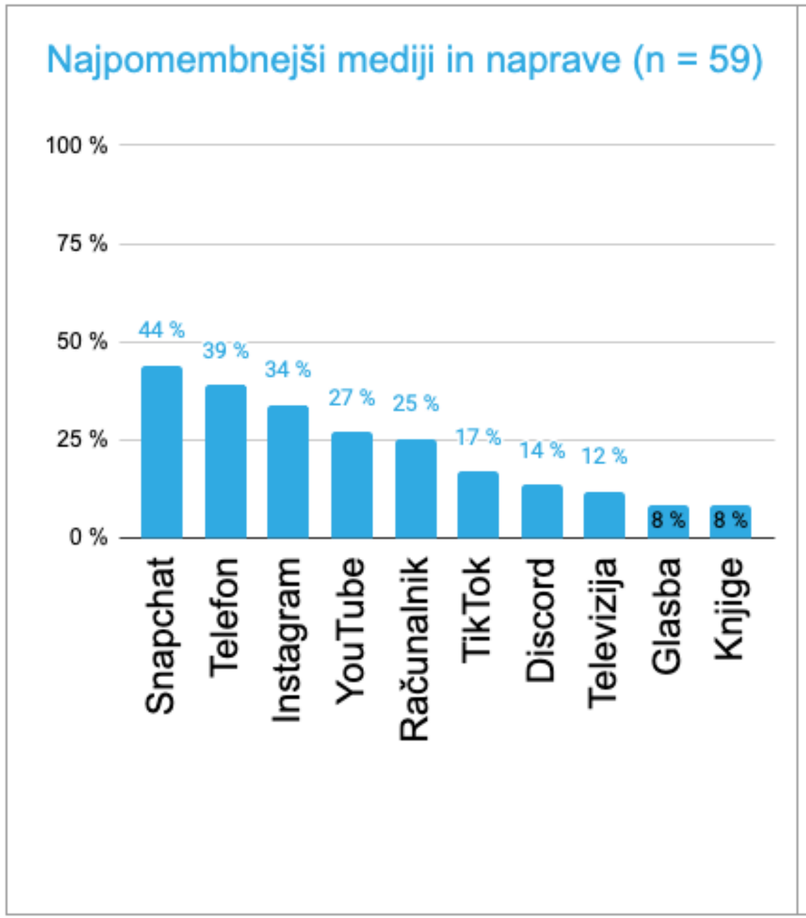
Ja, ja, berem, zlo rada berem take knjige, k govorijo v bistvu o, pač, beguncih pa njihovi poti do pa recimo o kakšnih teh vojaških, pač, k pripovedujejo o vojni … te mam ful rada … ne vem, zakaj, ampak zlo zanimiva tema mi je …

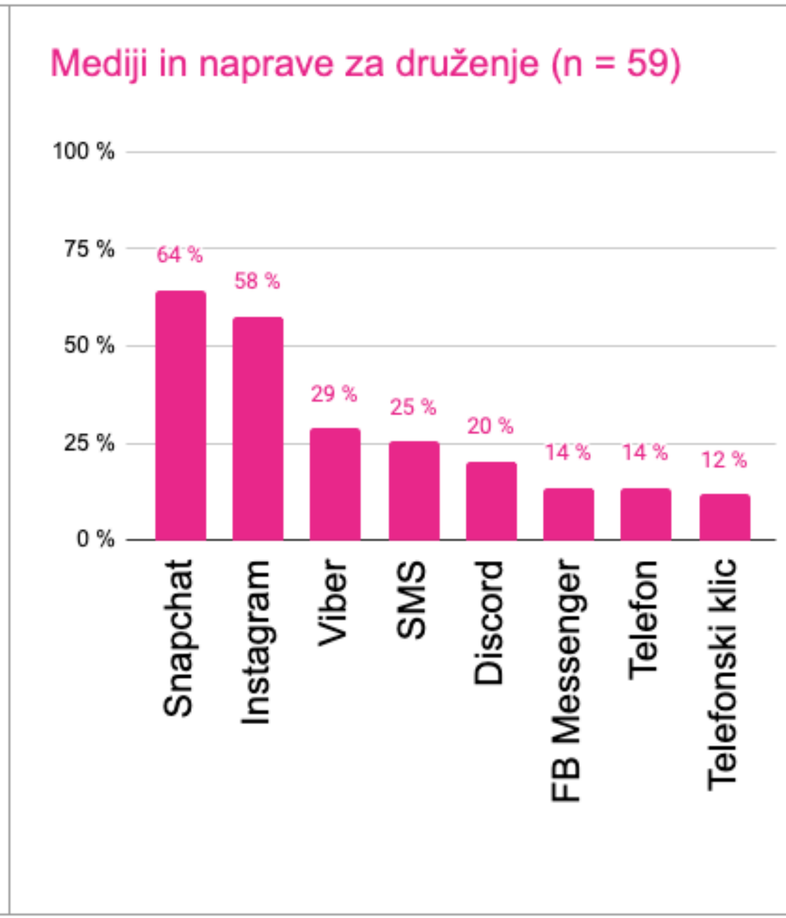
14-letna osnovnošolka

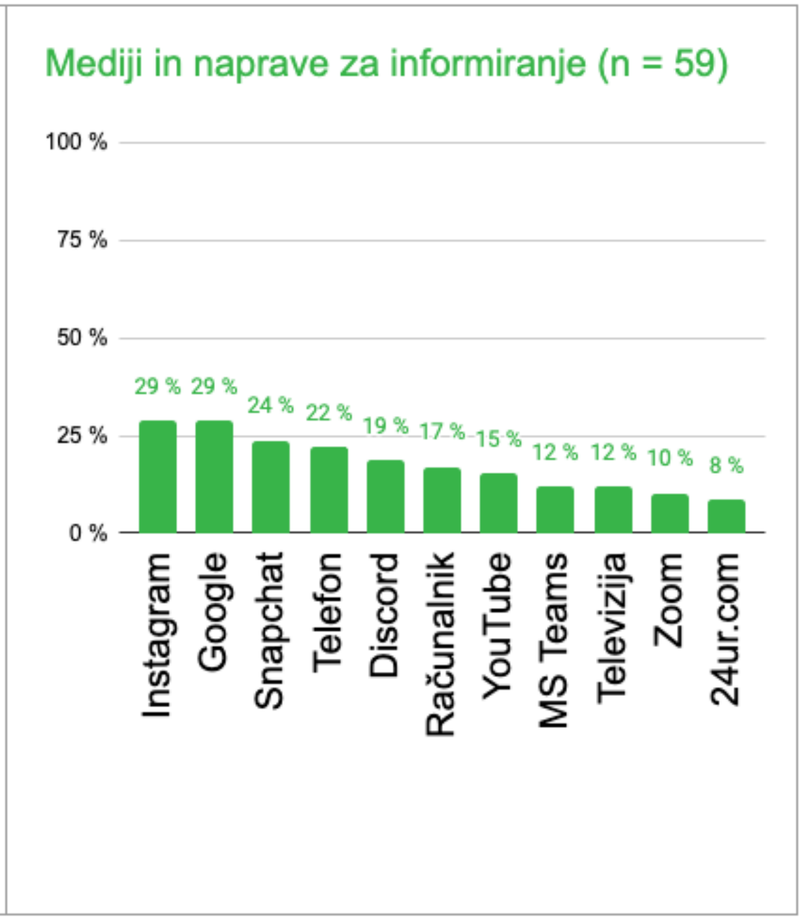
Skiciranje omrežij najljubših medijev in tehnologij

Medijske preference na celotnem vzorcu skic

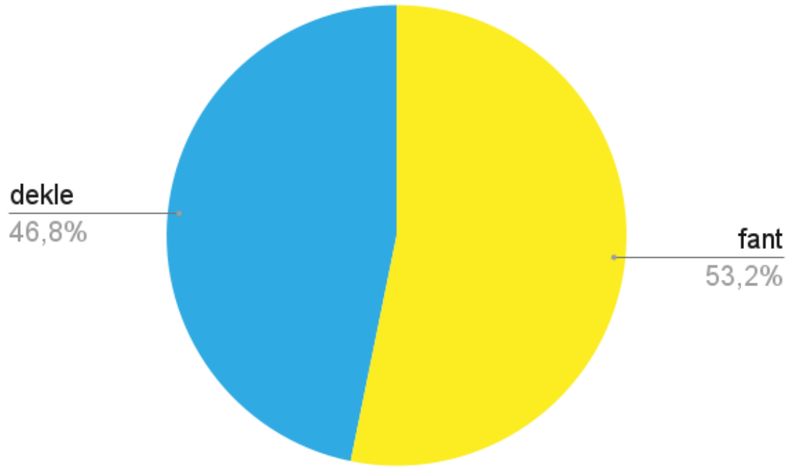
MEDIJSKI REPERTOARJI MLADIH

Spletna anketa z osnovnošolci in dijaki
Marec - junij 2022

46 osnovnih šol

38-odstotna odzivnost

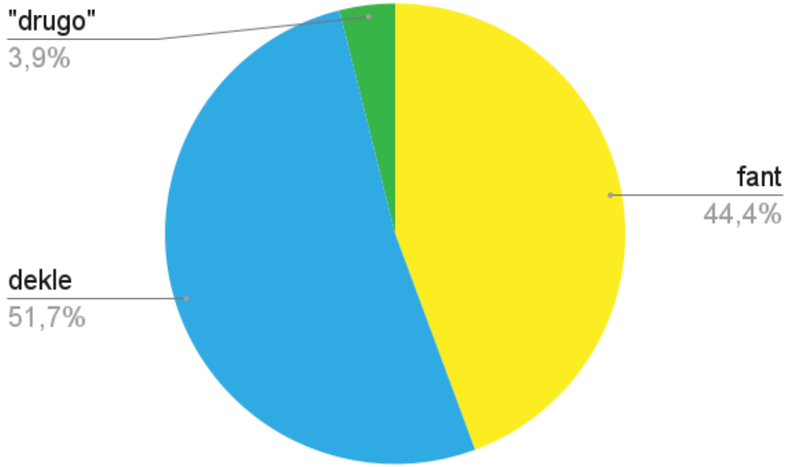
n = 2.301

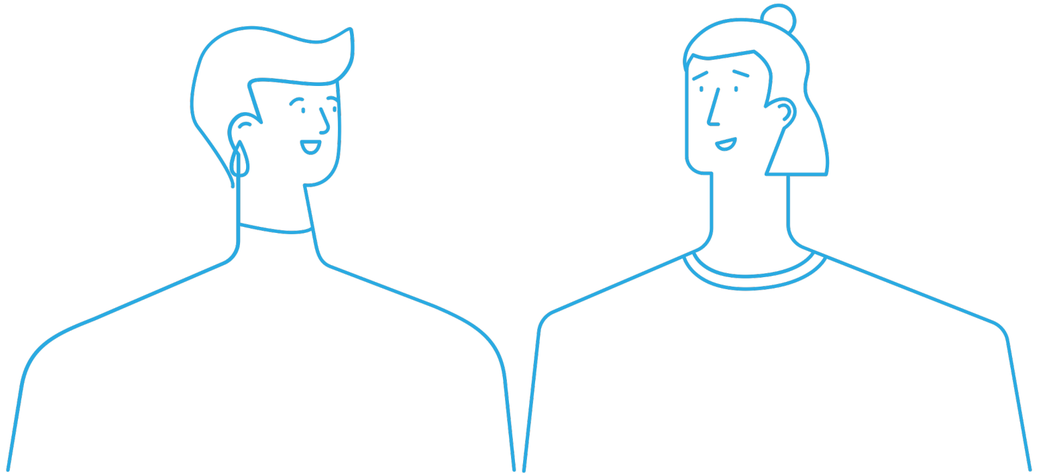

17 srednjih šol

31-odstotna odzivnost

n = 1.121

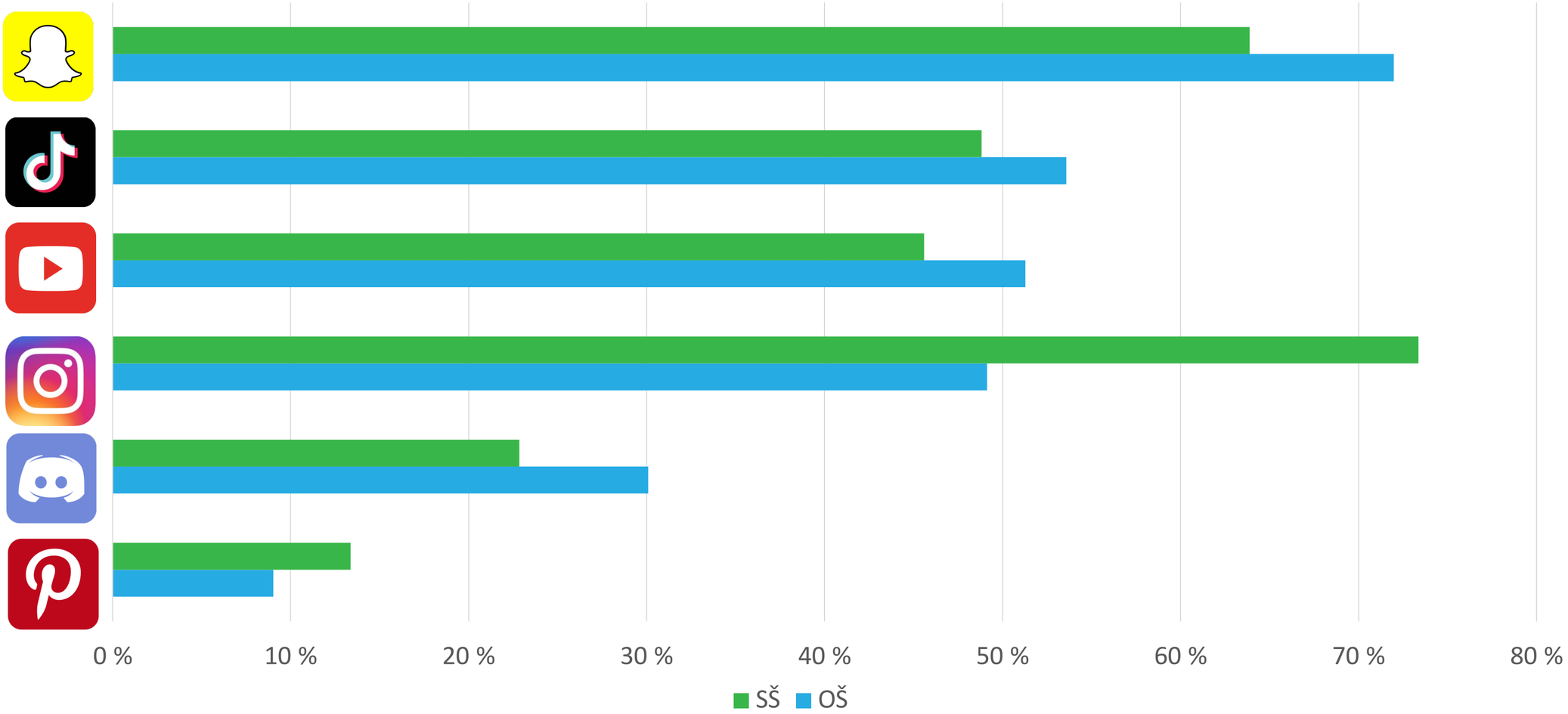

Sklopi v anketnem vprašalniku

- Priljubljeni mediji in rabe digitalnih tehnologij
- Pravila in regulacije rab v družinah
- Spretnosti in percepcija tehno-veščin
- Izkušnje s tehnologijo med vrstniki
- Prosti čas in aspiracije
- Socio-demografija

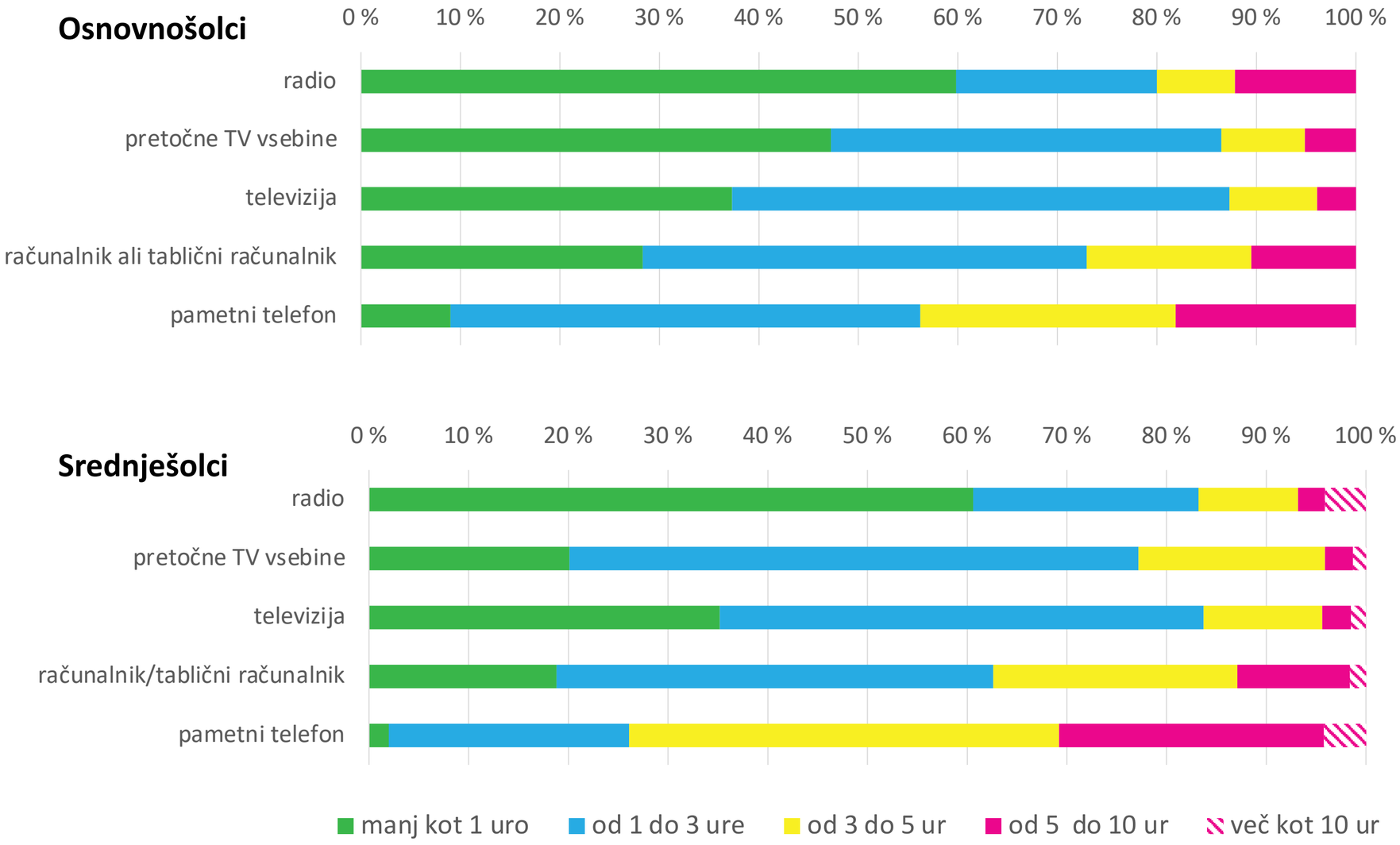

Priljubljena družbena omrežja: OŠ vs SŠ

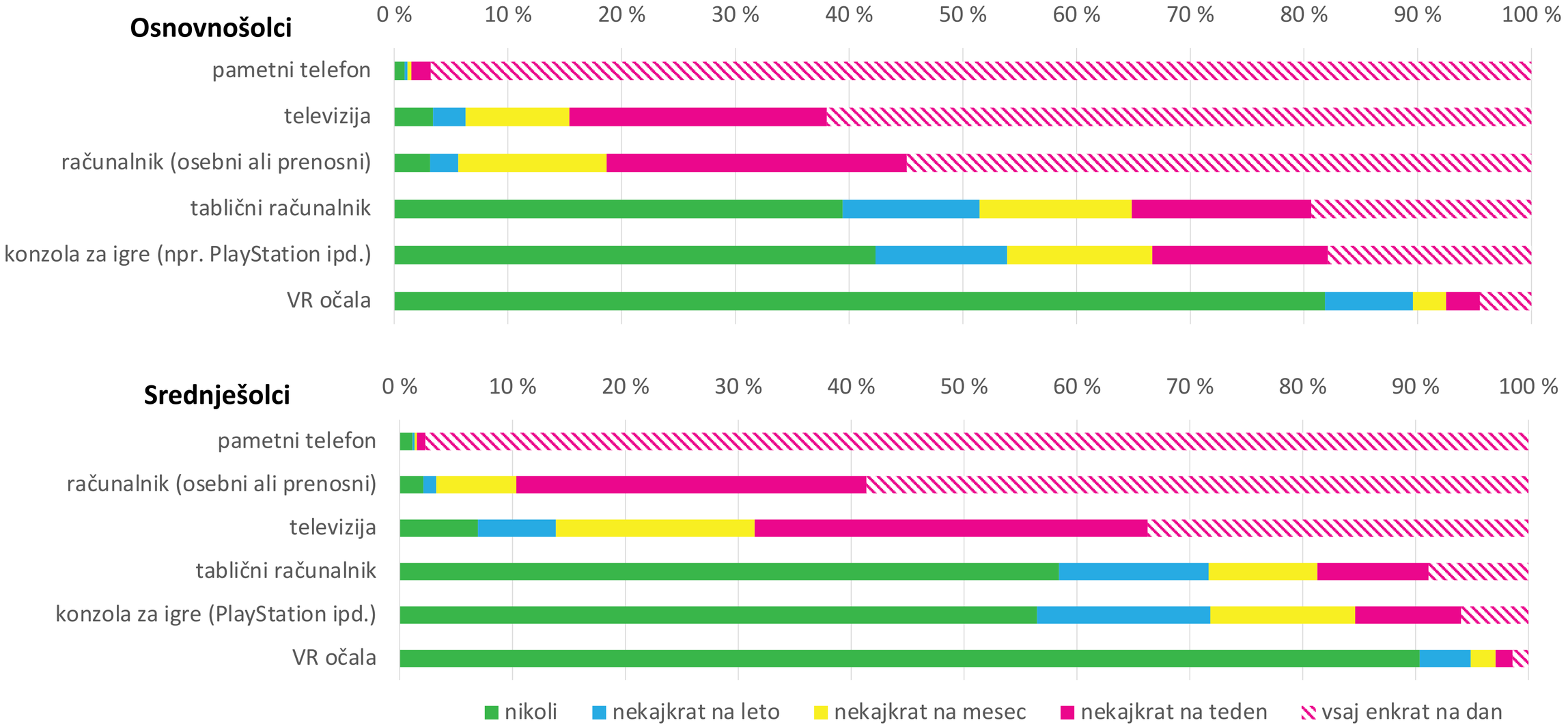
MEDIJSKI REPERTOARJI MLADIH

Čas na napravah

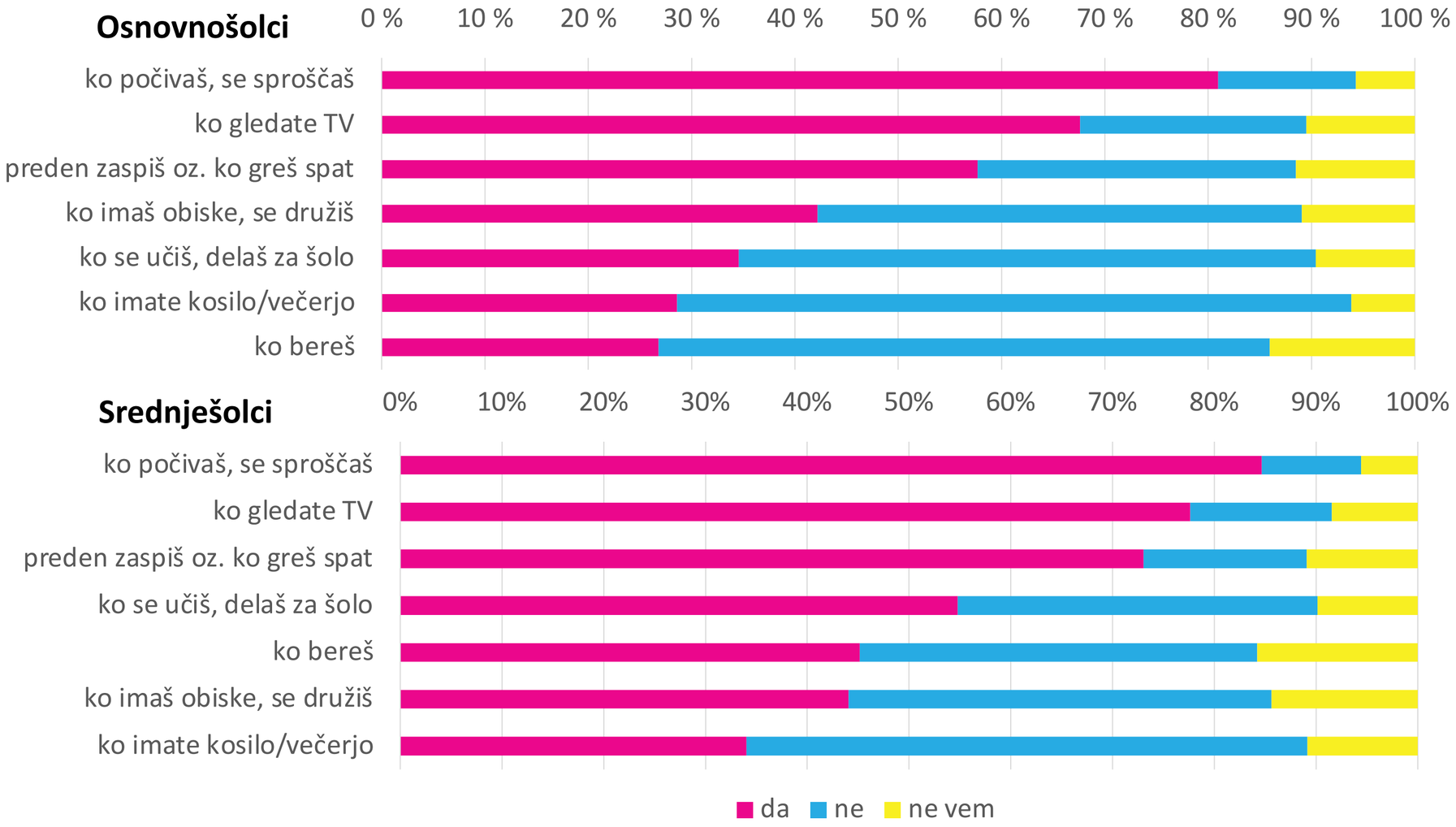
MEDIJSKI REPERTOARJI MLADIH

Pogostost uporabe naprav

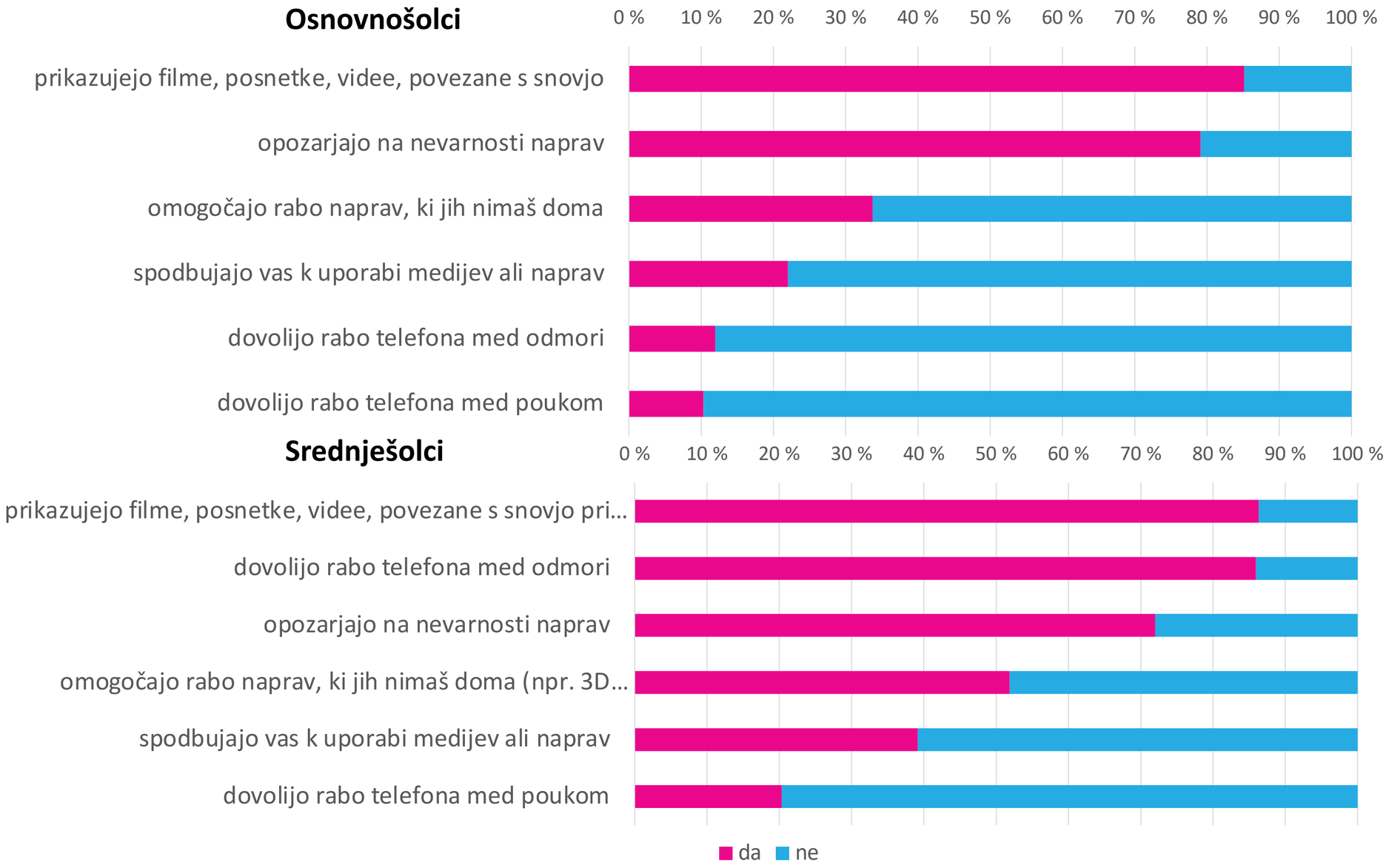
MEDIJSKI REPERTOARJI MLADIH

Dovoljene rabe naprav v družinah

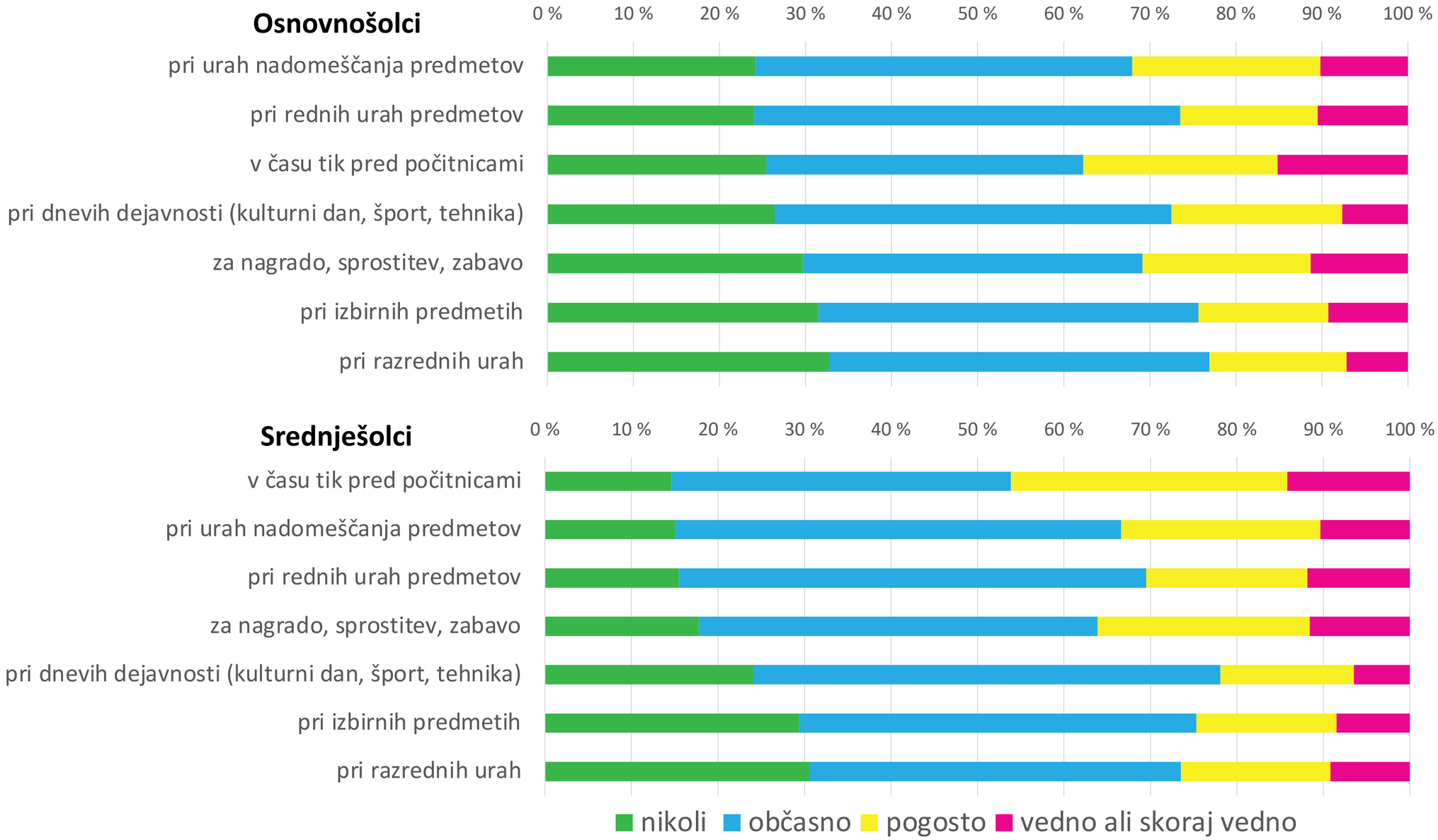
MEDIJSKI REPERTOARJI MLADIH

Vključevanje in omejevanje tehnologij v šoli

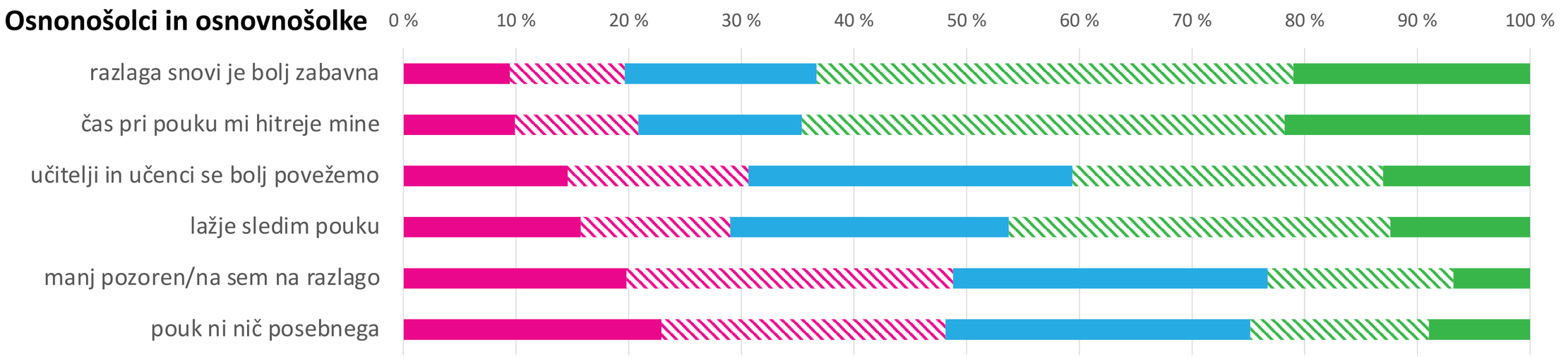
MEDIJSKI REPERTOARJI MLADIH

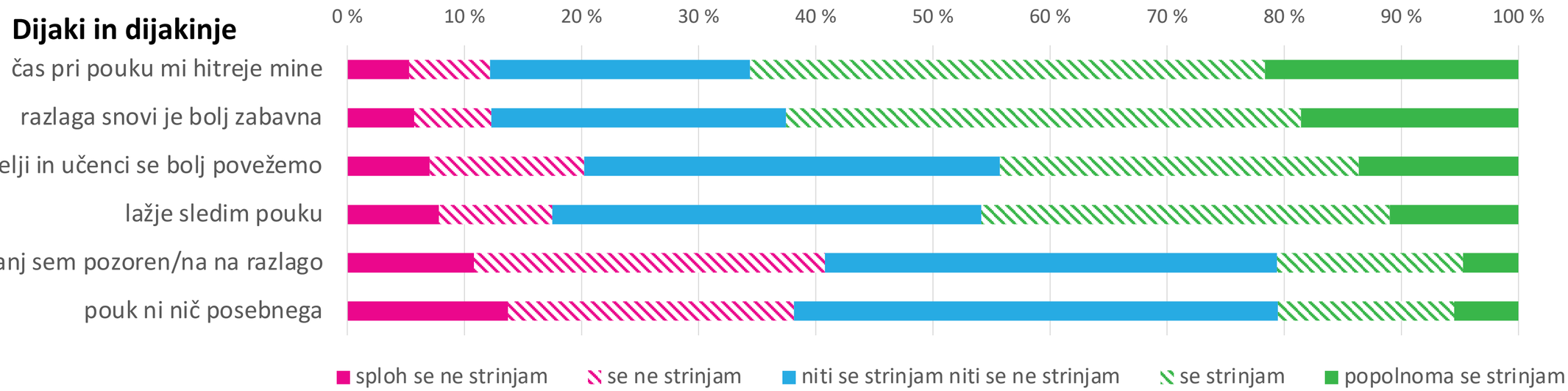
Rabe tehnologij pri pouku

MEDIJSKI REPERTOARJI MLADIH

Odnos do vključenosti tehnologij pri pouku

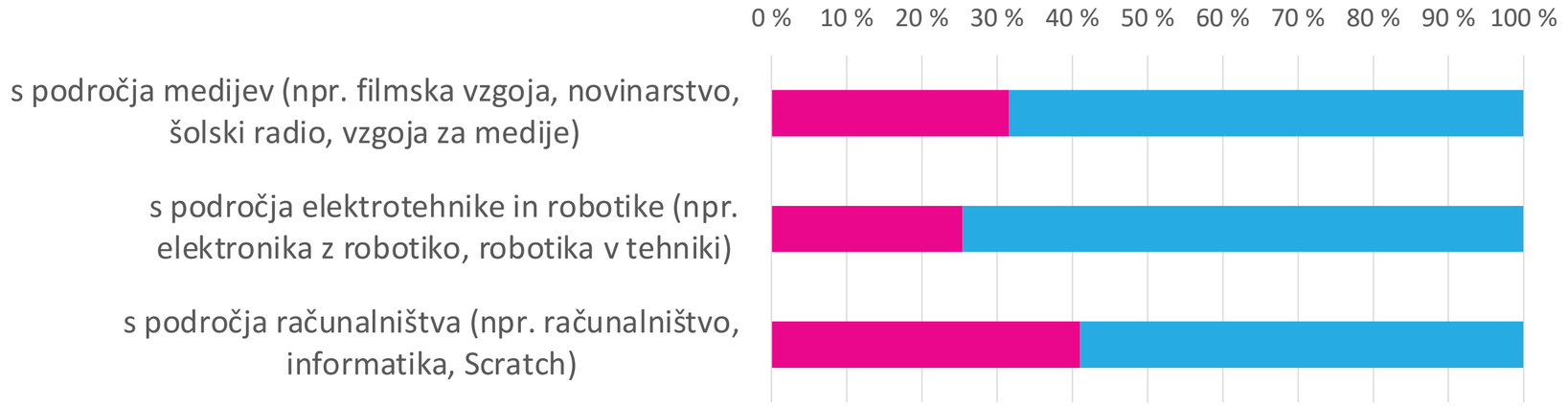

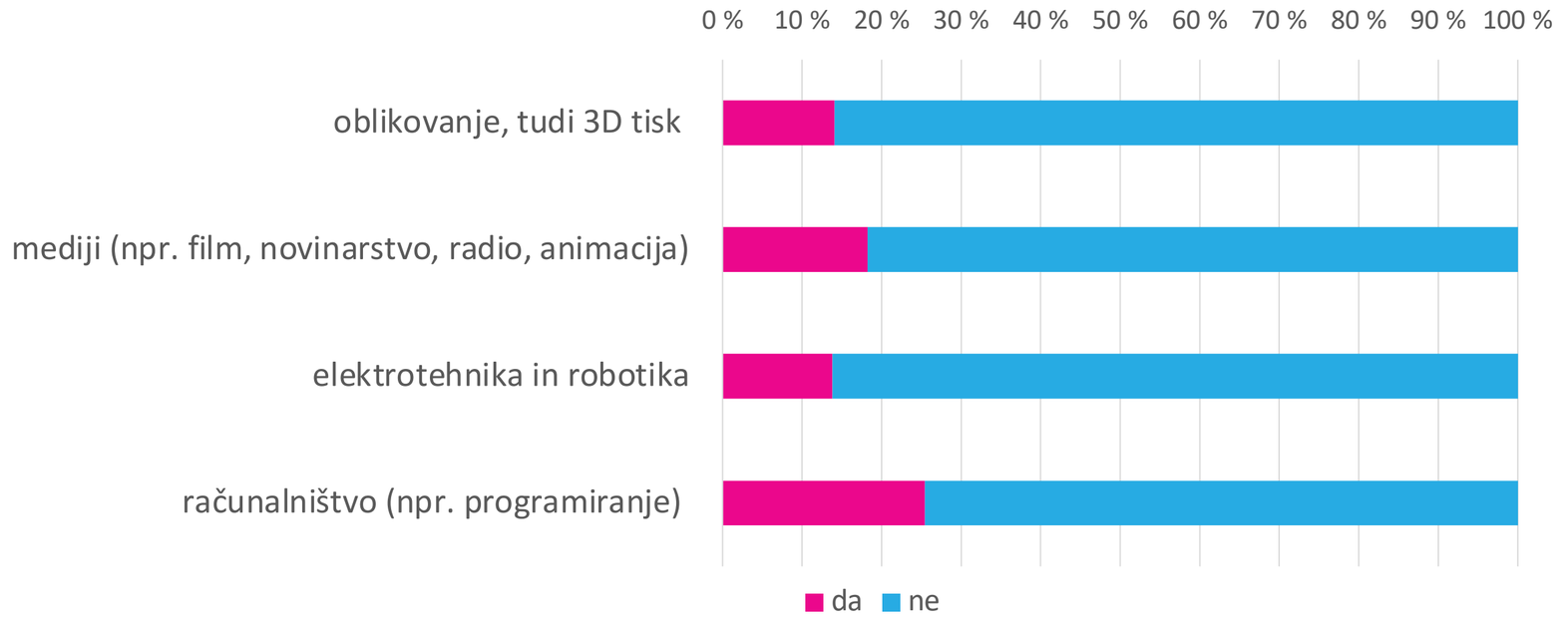
MEDIJSKI REPERTOARJI MLADIH

Interes za digitalno opismenjevanje

Pri osnovnošolcih in osnovnošolkah

Pri dijakinjah in dijakih

Več o raziskavi na medijimladih.si

Univerza *v Ljubljani*
Fakulteta *za družbene vede*

Univerza *v Ljubljani*
Pedagoška fakulteta